

अधिसूचना

गृह विभाग, मंत्रालय,
मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मुंबई - 400 032
दिनांक:- 15 ऑक्टोबर, 2016.

मोटार वाहन
अधिनियम 1988

क्रमांक : एमव्हीआर 0315/प्र.क्र.109/परि-2, -

ज्याअर्थी महाराष्ट्र राज्यातील विविध शहरात चालणा-या टॅक्सी मोटार वाहन कायदा 1988 च्या कलम 74 अन्वये जारी करण्यात आलेल्या परवान्यावर चालविल्या जातात, आणि या रस्त्यावरून प्रवासी घेणा-या किंवा काळ्या-पिवळ्या टॅक्सी किंवा कुलकॅब यांना रस्त्यावरून प्रवासी घेण्यास तसेच, विहित थांब्यावरून प्रवासी घेण्यास परवानगी आहे, आणि या टॅक्सींची इंजिन क्षमता किमान 980 सीसी असून त्या सीएनजी इंधनावर चालविल्या जातात, आणि या टॅक्सी निर्धारित भाडे भाडेमीटरच्या आधारे आकारून चालविले जातात, आणि या टॅक्सींच्या परवान्याची संख्या मर्यादीत आहे.

आणि ज्याअर्थी फ्लीट टॅक्सी योजना 2006 मधील टॅक्सी आलिशान (इंजिन क्षमता 1400 सीसी पेक्षा जास्त व वातानुकुलीत) असून मुलतः काळ्या-पिवळ्या टॅक्सींना दिलेल्या परवान्यावर चालविल्या जातात, आणि फोन फ्लीट टॅक्सी योजना 2010 मधील टॅक्सी आलिशान (इंजिन क्षमता 1400 सीसी पेक्षा जास्त व वातानुकुलीत) असून जाहीर लिलावाद्वारे प्राप्त किंमत रु.2.61 लक्ष प्रति परवाना प्रमाणे विक्री केलेल्या परवान्यावर चालविले जातात, आणि दोन्ही योजनेमधील टॅक्सी ह्या मीटरप्रमाणे व सीएनजी इंधनावर व आधी आरक्षित करून चालविल्या जातात.

आणि ज्याअर्थी मोटार वाहन कायदा 1988 च्या कलम 88(९) अन्वये जारी करण्यात आलेल्या अखिल भारतीय पर्यटक परवान्यावरील वाहने राज्यांतर्गत किंवा राज्यबाहेरील प्रवासासाठी केवळ पर्यटकांना कालमापन पध्दतीने किंवा दोन ठिकाणामधील प्रवासासाठी भाडे ठरवून चालविले जातात, आणि सदर टॅक्सीचे केंद्र शासनाने विहित केलेल्या केंद्रीय मोटार वाहन नियमन केले जाते, आणि त्यांच्या भाड्यावर अथवा इंधन प्रकारावर कोणतेही नियमन नाही.

आणि ज्याअर्थी अॅप आधारीत सेवा देणा-या समुच्चयकांनी या क्षेत्रात नव्याने प्रवेश केला आहे, आणि अॅप आधारीत सेवा देणा-या समुच्चयक टॅक्सी व प्रवासी यांना जोडण्यासाठी शक्यतो स्मार्ट फोनचा वापर करतात. सदर अॅप अशाप्रकारे तयार केले आहेत की, टॅक्सीच्या चालकास प्रवाश्याचे गंतव्यस्थान माहित नसते तसेच, तो भाडेसुध्दा निर्धारित करित नाही. सदर भाडे समुच्चयकाच्या संगणक प्रणालीद्वारे निर्धारित केले जाते. त्यामुळे वस्तुस्थिती अशी आहे की, प्रवाश्यांनी समुच्चयकाकडून टॅक्सी भाड्यांनी घेतली आहे, आणि समुच्चयकांनी अशाप्रकारची सेवा देऊ केली आहे आणि म्हणून त्यांचे इतर टॅक्सी सेवा सारखे नियमन करणे आवश्यक आहे हे मान्य करण्याजोगे व गरजेचे आहे.

आणि, ज्याअर्थी अॅप आधारीत टॅक्सी अशाप्रकारे सेवा देत आहेत ज्यामुळे रस्त्यावरून प्रवासी घेणा-या टॅक्सी व आधी आरक्षित करून भाड्याने देणा-या टॅक्सी यांच्यामधील फरक धुसर होत आहे. सध्या प्रामुख्याने अॅपवर चालणा-या मोठ्या संख्येतील टॅक्सी ऑल इंडिया पर्यटक परवान्यावर स्थानिक शहर टॅक्सी सारखी सेवा देत आहेत आणि टॅक्सीच्या नियमनांमध्ये फरक असल्याने, मागणीप्रमाणे पुरवठा केल्यामुळे होणारे फायदे, बदलते मुल्य निर्धारण (dynamic price discovery) आणि प्रवांशाना मिळणारा चांगला अनुभव याचे फायदे कायम ठेवून टॅक्सी सेवेचे आधुनिकीकरण / उन्नतीकरण यासाठी नियमनांचे एकत्रिकरण करणे आवश्यक आहे.

त्या अर्थी अशा टॅक्सी परवान्याचे नियमन करून त्यांना अनुज्ञप्ती देण्यासाठी नियम करणे योग्य असल्याबाबत शासन विचार करत आहे.

त्या अर्थी मोटार वाहन अधिनियम, 1988 (1988 चा 59) याच्या कलम 74, कलम 89 च्या पोटकलम (1), कलम 93, कलम 95 च्या पोटकलम (1) व कलम 96 च्या पोटकलम (2) चे खंड (अठ्ठावीस) व्दारे प्रदान करण्यात आलेल्या अधिकारांचा आणि त्या बाबतीत त्यास समर्थ करणाऱ्या इतर सर्व अधिकारांचा वापर करून, महाराष्ट्र मोटार वाहन अधिनियम, 1989 या आणखी सुधारणा करण्यासाठी महाराष्ट्र शासनाने प्रस्तावित केलेल्या पुढील नियमांचा मसुदा उक्त अधिनियमाच्या कलम 212 च्या पोट कलम (1) व्दारे आवश्यक असल्याप्रमाणे, यामुळे बाधा पोहचण्याची शक्यता असलेल्या सर्व व्यक्तींच्या माहितीसाठी, याव्दारे प्रसिध्द करण्यात येत आहे आणि याव्दारे सूचना देण्यात येत आहे की, प्रस्तावित प्रारूप नियम महाराष्ट्र शासनाकडून दिनांक 5 नोव्हेंबर,2016 किंवा त्यानंतर विचारात घेण्यात येतील.

2. उपरोक्त कालावधीच्या आत उक्त मसुद्याच्या संबंधात कोणत्याही व्यक्तीकडून ज्या कोणत्याही हरकती किंवा सूचना, परिवहन आयुक्त, महाराष्ट्र राज्य, परिवहन आयुक्त यांचे कार्यालय, प्रशासकीय इमारत,4 था मजला,शासकीय वसाहत, वांद्रे(पूर्व), मुंबई-51 यांच्याकडे वरील पत्त्यावर अथवा feedback.tpt-mh@gov.in या ई-मेल आयडी वर येतील त्यावर शासन विचार करील.

प्रारूप नियम

1. संक्षिप्त नाव व ॲप्लिकेशन :-

(1) या नियमांना महाराष्ट्र सिटी टॅक्सी नियम, 2016 असे संबोधण्यात येईल.

(2) सदर नियम मुंबई महानगर क्षेत्रासाठी लागू असतील व शासन वेळोवेळी अधिसूचित करेल अशा क्षेत्रांसाठी विस्तारीत करण्यात येतील.

2. व्याख्या :-

(1) या नियमामध्ये, संदर्भानुसार दुसरा अर्थ अपेक्षित नसेल तर,-

- (i) "अधिनियम" या अर्थ म्हणजे मोटार वाहन अधिनियम, 1988 (1988 चा 59);
 - (ii) "समुच्चयक" याचा अर्थ फोन, इंटरनेट, वेब आधारित सेवा किंवा जीपीएस/जीपीआरएस आधारित सेवांद्वारे प्रवाशांना/ इच्छुक प्रवाशांना टॅक्सी किंवा इतर कोणत्याही सार्वजनिक प्रवाशी वाहनाच्या चालकाशी जोडण्याकरिता प्रचार करणारा किंवा पाठपुरावा करणारा किंवा सुविधा देणारा संचालक किंवा मध्यस्थ/ व्यापारस्थळ मग त्याने तो काही भाडे, शुल्क, दलाली किंवा अशा सेवा देण्यासाठी कोणतेही शुल्क आकारले असो अथवा नसो ;
 - (iii) "अनुज्ञप्ती" याचा अर्थ या नियमाखाली समुच्चयकास दिलेली अनुज्ञप्ती;
 - (iv) "अनुज्ञप्तीधारक" याचा अर्थ समुच्चयक जो या नियमाखालील अनुज्ञप्ती धारण करतो;
 - (v) "अनुज्ञप्ती प्राधिकारी" याचा अर्थ प्रादेशिक परिवहन प्राधिकरण;
 - (vi) "टॅक्सी" म्हणजे अधिनियमाच्या कलम 74 प्रमाणे परवाना असलेले मोटार कॅब वाहन.
- (2) या नियमामध्ये वापरलेले परंतु व्याख्या न केलेले इतर शब्द आणि वाक्यप्रयोग यांना अधिनियमात आणि त्याखालील नियमात अनुक्रमे नेमून दिल्याप्रमाणेच अर्थ असेल.

3. अनुज्ञप्तीधारकाचा तपशिल:-

- (1) कोणीही व्यक्ती या नियमाखाली अनुज्ञप्ती प्राप्त केल्याखेरीज समुच्चयक म्हणून काम करणार नाही.
- (2) भारतीय भागिदारी कायदा १९३२ (१९३२ चा नववा) खालील नोंदणीकृत संस्था किंवा कंपनी कायदा, २०१३ (२०१३ चा अठरावा) खाली नोंदणी केलेल्या कंपनी अथवा संस्थांना अनुज्ञप्ती देण्यात येईल.

(3) अनुज्ञप्तीधारक मोटार वाहन कायदा, 1988 व माहिती तंत्रज्ञान कायदा, 2000 (वेळोवेळी सुधारणा केल्याप्रमाणे) व त्याखालील नियमांमधील आवश्यक तरतुदींचे पालन करेल.

4. कार्यान्वयनासाठी पायाभूत सुविधा :-

(1) अनुज्ञप्तीधारकाचे त्याच्या व्यवसायाच्या क्षेत्रात नोंदणीकृत कार्यालय असणे आवश्यक आहे. तसेच त्याच्या मुख्य कार्यालयाचा तपशिल जसे की, दूरध्वनी क्रमांक, ईमेल पत्ता आणि कार्यालय प्रमुखाची माहिती इत्यादी संबंधित अनुज्ञप्ती प्राधिका-यास तसेच अधिसूचित करण्यात येईल अशा प्राधिकरणास अर्जासोबत सादर करणे आवश्यक राहिल.

(2) अनुज्ञप्तीधारक स्वतः कॉल सेंटर सुरु करेल अथवा एखादया अधिकृत कॉल सेंटरद्वारे किंवा वेब पोर्टलद्वारे किंवा संगणकीय प्रणालीद्वारे समुच्चयक म्हणून कार्य करेल हा सर्व तपशिल संबंधित अनुज्ञप्ती प्राधिका-यास तसेच अधिसूचित करण्यात येईल अशा प्राधिकरणास सादर करणे आवश्यक राहिल.

(3) अनुज्ञप्तीधारकाने पुढील सर्व तपशिल जसे की, त्याचे स्वामित्व, नोंदणीकृत पत्ता, देऊ केलेल्या सेवा, भाडेपत्रक, विम्या बदल तपशिल, नियंत्रण कक्षाचा दूरध्वनी क्रमांक व तक्रार निराकरण अधिकाऱ्यांचे नाव, पत्ता, दूरध्वनी क्रमांक इत्यादी वेब पोर्टलवर प्रदर्शित करणे आवश्यक राहिल.

(4) अनुज्ञप्तीधारक ग्राहकांकडून प्राप्त तक्रारी तथा सूचनांचे योग्य निराकारण करण्यासाठी आवश्यक यंत्रणा उभारील.

(5) अनुज्ञप्तीधारक महिला कर्मचाऱ्यांच्या हिताच्या रक्षणाकरीता व सुरक्षिततेकरीता महिलांचे कामाच्या ठिकाणी उत्पीडन (निवारण, प्रतिबंधन आणि प्रतितोष) अधिनियम 2013 मध्ये निर्धारित केल्याप्रमाणे यथोचित उपाययोजना करील.

(6) अनुज्ञप्तीधारकाने अहोरात्र चालणारा (24 x 7) नियंत्रण कक्ष पुरेशा मनुष्यबळासह कार्यरत ठेवला पाहिजे.

5. वाहनासंबंधी तपशिल :-

- (1) या नियमाखाली विधिवत नोंदणी न झालेल्या समुच्चयकामार्फत कोणतेही टॅक्सी भाड्याने देता येणार नाही.
- (2) अनुज्ञप्तीधारकाने प्रत्येक टॅक्सीकडे उक्त अधिनियमान्वये जारी केलेले वैध योग्यता प्रमाणपत्र असल्याची खात्री करेल , अनुज्ञप्तीधारक स्वतःच्या मालकीच्या अथवा टॅक्सी परवाना धारकाशी करार करून घेतलेल्या विविध प्रकारच्या टॅक्सींचा ताफा जवळ बाळगेल. प्रत्येक टॅक्सींची इंजिन क्षमता 980 CC पेक्षा कमी नसेल तसेच आसन क्षमता 7 पेक्षा जास्त (चालकासहीत) नसेल; परंतु कोणत्याही समुच्चयकाकडे संलग्न असलेल्या एकूण टॅक्सी पैकी कमीत कमी 50 टक्के टॅक्सी 1400 सीसी किंवा त्यापेक्षा जास्त इंजिन क्षमता असणाऱ्या असतील. खुली वाहने अथवा टणक/पक्के छत नसणारी किंवा फायबरचे छत असलेली वाहने चालणार नाहीत.
- (3) समुच्चयकाकडे संलग्न असलेली वाहने “ अॅप आधारित सिटी टॅक्सी परवाना” या परवान्यावर चालविण्यात येतील;
परंतु उक्त अधिनियमाच्या कलम ७४ खालील परवान्यावर चालविण्यात येणारे सध्याचे वाहन जर समुच्चयकाशी संलग्न करण्यात आले तर असे वाहन या परवान्यावर चालविण्यात येत असल्याचे गृहीत धरण्यात येईल.
- (4) अॅप आधारित सिटी टॅक्सी परवाना प्राप्त करण्यास इच्छुक असणारी व्यक्ती संबंधित प्रादेशिक परिवहन प्राधिकरणाकडे विहित नमुन्यात अर्ज करेल.

परंतु अशी व्यक्ती त्याच्या वतीने अर्ज करण्यासाठी अशा परवान्यावर नोंदणी असलेल्या वाहनाची सेवा ज्या समुच्चयकामार्फत देण्यास इच्छुक आहे त्या समुच्चयकास प्राधिकृत करू शकेल.

(5) प्रत्येक वाहनात सुस्थितीत तापमान नियंत्रक उपकरण बसविल्याची खात्री करेल.

परंतु उपनियम 5 मधील तरतुद वेब प्रणालीद्वारे सेवा देणाऱ्या काळ्या पिवळ्या टॅक्सींना लागू असणार नाही.

(6) या नियमाखाली चालणारे कोणतेही वाहन स्वच्छ इंधनावर (Petrol, CNG, LPG, वा हायब्रीड / विद्युत उर्जेवर) चालणाऱ्या असाव्यात. विद्युत उर्जेवर चालणाऱ्या वाहनांबद्दलचे अधिक तपशिल राज्य परिवहन प्राधिकरणाकडून निर्धारित करण्यात येईल. परिवहन विभागाद्वारे वेळोवेळी निर्धारित करण्यात येणारे प्रदूषणविषयक मापदंड वाहनास लागू राहतील. जर सध्या कोणत्याही वैध परवान्यावर वापरण्यात येणारे वाहन समुच्चयकामार्फत वापरण्यात येणार असेल तर ते सदर नियम अंमलात आल्या दिनांकापासून 1 वर्षांच्या आत वर नमूद केल्याप्रमाणे स्वच्छ इंधनावर परावर्तित करण्यात येईल.

(7) या नियमाखाली चालणाऱ्या प्रत्येक वाहनामध्ये अथवा वाहन चालकाच्या मोबाईलमध्ये GPS / GPRS यंत्रणेवर चालणारी मार्गनिरीक्षण यंत्रणा उपलब्ध असावी. तसेच मार्गक्रमण केलेले अंतर व मार्ग दर्शविणारा निदर्शक (Display) देखील वाहनात बसविलेला असावा. सदरची यंत्रणा ही जेव्हाजेव्हा वाहन भाड्यावर चालत असेल तेव्हा परवानाधारकाने स्थापन केलेल्या नियंत्रण कक्षाशी कायम संपर्कात असणे आवश्यक राहिल. सदर यंत्रणा बंद असल्यास त्याच्या कारणासहीत व बंद असल्याच्या वेळेसहीत त्याची नोंद परवानाधारकाकडे असणे आवश्यक आहे. वेळोवेळी करण्यात येणाऱ्या

सुधारणांसहीत सदर यंत्रणेचा किमान आवश्यक तपशिल परिवहन आयुक्तांतर्फे निर्धारित केला जाईल.

- (8) भारतातील लागू असणाऱ्या व वेळोवेळी सुधारणा झालेल्या संबंधित कायद्यातील तरतूदीप्रमाणे वाहनाचा सुयोग्य वापराकरीता वाणिज्यीक विमा उतरविलेला असावा.
- (9) प्रत्येक वाहनास परिवहन प्राधिकरणाने जारी केलेला परवाना वाहनात योग्य ठिकाणी ठळकपणे प्रदर्शित केला असला पाहिजे.
- (10) ऑप आधारित सिटी टॅक्सी परवान्यावर चालणा-या सर्व टॅक्सींसाठी राज्य शासन स्वतंत्र रंगसंगती निर्धारित करेल;

परंतु काळी पिवळी टॅक्सी, कुलकॅब व सध्याच्या विविध योजनांतील टॅक्सी त्यांच्या मान्यताप्राप्त रंगसंगतीप्रमाणेच राहतील.

- (11) या नियमांन्वये चालणा-या कोणत्याही वाहनांवर राज्य परिवहन प्राधिकरणाने वेळोवेळी निर्धारित केलेल्या तरतूदींच्या अधिन राहून जाहिरात प्रदर्शित करता येवू शकेल.
- (12) या नियमांन्वये चालणारे कोणतेही वाहन मोबाईल रेडीओ अथवा वेब अथवा ऑपलीकेशन प्लॅटफॉर्म आधारित दुतर्फी संभाषण करता येईल अशा यंत्रणेने सुज्ज असावे.
- (13) या नियमांन्वये चालणा-या कोणत्याही वाहनात महाराष्ट्र मोटार वाहन नियम 1989 मधील नियम क्र. 192 मध्ये निर्धारित केल्यानुसार सुसज्ज प्रथमोपचार पेटी असावी.
- (14) या नियमांन्वये चालणारे कोणतेही वाहन त्याच्या नोंदणी दिनांकापासून 20 वर्षे पूर्ण झाल्यावर किंवा राज्य परिवहन प्राधिकरणाने वेळोवेळी ठरविल्यानुसार नविन वाहनाने बदली करण्यात येईल.

- (15) वाहनात प्रवास करणाऱ्या प्रवाशांना स्पष्टपणे दिसेल व वाचता येईल अशा प्रकारे पुढील तपशिल प्रदर्शित करण्यात यावा :- वाहन चालकाचा फोटो, अनुज्ञप्ती क्रमांक, बॅज क्रमांक, तसेच वाहनाचा नोंदणी क्रमांक इत्यादी. सदर तपशिल मोबाईल ॲप मध्ये तसेच ग्राहकास देण्यात येणाऱ्या बिजकामध्ये समाविष्ट करावा.
- (16) वाहनाच्या आतील बाजूस RTO मदत क्रमांक, पोलीस मदत क्रमांक आणि महिलांसाठी मदत क्रमांक ठळकपणे प्रदर्शित करावेत.
- (17) वाहनाच्या कोणत्याही काचेवर पडदा अथवा फिल्म लावू नये तसेच रंगीत काच वापरण्यात येवू नये.
- (18) वाहनांमध्ये प्रवाशांसाठी सहज उपलब्ध होईल अशा पध्दतीने तक्रार/सुचना नोंदवही ठेवलेली असावी.
- (19) मोटार वाहन कायदा 1988 च्या कलम 82 व त्या अंतर्गत बनविण्यात आलेल्या अधिनियमातील तरतुदींच्या अधीन राहून वाहन परवाना हस्तांतरण करता येईल.
- (20) मोटार वाहन कायदा, 1988 च्या कलम 88(9) खालील ऑल इंडिया टुरीस्ट परवान्यावर चालणाऱ्या वाहनांना या योजनेअंतर्गत चालविता येणार नाही. तथापि उपरोक्त उपनियम 4 मध्ये नमूद केल्याप्रमाणे सदर नियम लागू झाल्यापासून 3 महिन्यांच्या आत अर्ज केल्यास अशा परवान्यावर चालणाऱ्या वाहनांना या नियमाखालील परवान्यावर परावर्तीत करण्यास परवानगी देण्यात येईल.
- (21) फ्लिट टॅक्सी योजना, 2006, फोन फ्लिट टॅक्सी योजना, 2010 व कॉल टॅक्सी योजना, 2010 अंतर्गत टॅक्सी सेवा देणाऱ्या अनुज्ञप्तीधारकास समुच्चयक समजण्यात येईल. आणि फ्लिट टॅक्सी योजना, 2006, फोन फ्लिट टॅक्सी योजना, 2010 व कॉल टॅक्सी योजना, 2010 खाली चालणा-या कोणत्याही वाहनास दिलेला परवाना,

निर्धारित शुल्क भरणा केल्यास, या नियमाखाली जारी केला आहे असे गृहीत धरण्यात येईल.

(22) या नियमाखाली जारी करण्यात आलेल्या परवान्यावर चालणारे कोणतेही वाहन उक्त कायदा व नियम यातील तरतूदीस अधिन राहून वाहन मालकास वाहन खाजगी संवर्गात अथवा उक्त अधिनियमाच्या कलम 88 (9) खाली जारी केलेल्या परवान्यावर परावर्तीत करता येवू शकेल.

(23) सध्याच्या काळ्यापिवळ्या टॅक्सी संबंधीत प्रादेशिक परिवहन प्राधिकरणास सूचना देवून व परिवहन प्राधिकरणाने निर्धारित केलेला रुफ लाईट बसविल्यानंतर या नियमाखालील अनुज्ञप्तीधारकांशी संलग्न करण्यास मुक्तपणे परवानगी देण्यात येईल. ज्या परवान्यावर सदर वाहन चालविले जाते तो परवाना या नियमाखाली जारी केला आहे असे गृहीत धरण्यात येईल. अशी काळी पिवळी टॅक्सी जिचा परवाना या नियमाखाली जारी करण्यात आला आहे असे गृहीत धरण्यात आले आहे, तिला संबधित प्राधिकरणास सुचित करून पुन्हा मूळ परवान्याप्रमाणे रस्त्यावर प्रवासी घेण्यास परवानगी असणारी टॅक्सी म्हणून वापर करण्यास परवानगी देण्यात येईल. परंतु अशी सूचना कोणत्याही अनुज्ञप्ती धारकांकडे 1 महिना सेवा दिल्यानंतर करता येईल.

(24) या नियमाखाली नोंदणीकृत अनुज्ञप्तीधारकांकडे संलग्न असणाऱ्या परवाना आणि वाहनांना कमीत कमी एक महिना पूर्ण झाल्यावर अन्य अनुज्ञप्तीधारकांकडे संलग्न होण्यास मुक्तपणे परवानगी देण्यात येईल.

6. सेवा प्रदान करण्यासाठीची व्यवस्था.-

- (1) मोटार वाहन कायदा 1988 आणि त्याअंतर्गत विविध अधिनियम/नियम तसेच परिवहन विभागाने वेळोवेळी निर्धारित केलेल्या अटी व शर्तीचे पालन करणे परवानाधारकावर बंधनकारक राहिल.
- (2) वाहनचालकांच्या कामाच्या वेळा Motor Transport Workers Act 1961 (1961 चा 27 वा) मध्ये नमूद केल्याप्रमाणे असतील.
- (3) अनुज्ञप्तीधारक टॅक्सी सेवा अहोरात्र पुरवेल.
- (4) अनुज्ञप्ती प्राधिका-याच्या क्षेत्रात टॅक्सी चालविण्याची परवानगी राहिल.
- (5) अनुज्ञप्तीधारकाने प्रवाशांसाठी उपलब्ध असणाऱ्या इंटरनेटद्वारा संचालित Application Platform किंवा Digital Application Platform वर खालील माहिती प्रदर्शित केली पाहिजे.
 - अ) टॅक्सी चालकाचे छायाचित्र.
 - ब) टॅक्सी चालकाचे नाव, अनुज्ञप्ती क्रमांक, बॅज क्रमांक आणि भ्रमणध्वनी क्रमांक
 - क) टॅक्सीचे नोंदणीक्रमांकासहीत छायाचित्र.
 - ड) लागू असणारे भाडे.
- (6) प्रत्येक फेरी नंतर प्रवासाचे देयक मुद्रीत होऊन ते प्रवाशाला दिले जाईल याची अनुज्ञप्ती धारकाने खात्री करायची आहे. सदरच्या देयकात मार्गक्रमण केलेले अंतर व सर्व करासहीत भाड्याचा दर याचा तपशिल असावा. परंतु प्रवाशास ई-मेलद्वारे अथवा अन्य इलेक्ट्रॉनिक पध्दतीने देयक देता येईल. सदर देयकाची एक स्थळप्रत इलेक्ट्रॉनिक अथवा इतर स्वरूपात किमान 3 महिन्यापर्यंत किंवा विहित केलेल्या दिर्घकालावधीसाठी अनुज्ञप्तीधारकाने जतन करून ठेवावीत.

- (7) अनुज्ञप्तीधारक मोबाईल अप्लीकेशनमध्ये अशी सुविधा निर्माण करेल ज्याद्वारे प्रवासी त्याच्या परिचयातील 5 व्यक्तींना त्याच्या प्रत्यक्ष कालनिहाय ठिकाणाची (realtime location) माहिती पूरवु शकेल व आण्णिबाणीच्या प्रसंगी नजीकच्या पोलीस ठाण्याशी संपर्क करता येईल.
- (8) प्रवाशाला प्रवासादरम्यान आलेल्या अडचणी अथवा तक्रार वेबसाईट अथवा मोबाईल अप्लीकेशन अथवा दुरध्वनीद्वारे नोंद करण्यासाठी सुविधा असली पाहीजे. अनुज्ञप्तीधारकाने सदर तक्रारीचे 15 दिवसात निराकरण करून प्रवाशास पोच दयावी.

7. वाहन चालकाबद्दलचा तपशिल.-

- (1) वाहनचालकाकडे परिवहन विभागाद्वारे जारी करण्यात आलेली परिवहन वाहनाची वैध अनुज्ञप्ती व वैध बॅज असणे आवश्यक आहे.
- (2) प्रवाशांची गैरसोय होऊ नये याकरीता चालकास त्याच्या कार्यक्षेत्रातील मार्गाची व ठिकाणांची पुरेशी माहिती असावी.
- (3) अनुज्ञप्ती प्राधिकरणाने विहित केल्यानुसार अथवा संबंधित कंपनीने ठरविल्यानुसार चालकाने कार्यरत असताना गणवेश घालणे आवश्यक आहे.
- (4) वाहनचालकाचे चारित्र्य चांगले असावे व त्याच्या विरुद्ध कोणताही गुन्हेगारी अभिलेख नसावा. कोणतीही व्यक्ती जिच्यावर कोणत्याही प्रकारच्या नशेच्या अंमलाखाली वाहन चालविण्याचा गुन्हा मागील सात वर्षात शाबीत झाला असेल अथवा Criminal Code of Procedure 1973 च्या अंतर्गत फसवेगिरी, लैंगिक अपराध, दखलपात्र गुन्ह्यात वाहनाचा वापर, मालमत्तेचे नुकसान अथवा चोरी, हिंसक अथवा दहशतवादी कृत्य तसेच कोणत्याही दखलपात्र गुन्ह्यांसाठी कधीही दोषी ठरली असेल तर अशी व्यक्ती परवानाधारकाने चालक म्हणून नियुक्त करू नये.

- (5) चालकांच्या गुणवत्तेबद्दल त्यांच्या पोलीस पडताळणीसाठी तसेच त्यांच्या प्रवाशांशी वर्तवणूकी बद्दल अनुज्ञप्तीधारक जबाबदार राहिल. त्याचबरोबर चालक विश्वासू व सुरक्षित सेवा प्रदान करण्यासाठी सक्षम असल्याची अनुज्ञप्तीधारकांनी खात्री करून घ्यावी. चालकांची पोलीस पडताळणी प्रथम नियुक्तीच्या वेळेस व त्यानंतर अनुज्ञप्ती नूतनीकरणाच्या वेळेस करावी.
- (6) अनुज्ञप्तीधारकाने वाहनाच्या मालकीबद्दलचा तपशिल तसेच चालकांच्या पोलीस पडताळणीसहीत इतर सर्व तपशिल खात्री करून घ्यावा आणि तो अनुज्ञप्ती प्राधिकारी व वाहतूक पोलीसांकडे सादर करावा.
- (7) अनुज्ञप्तीधारकाने परवाना अटी व शर्ती मध्ये प्राधिकृत केलेल्या शिवाय इतर कोणत्याही कारणांसाठी अटी व शर्तीचे पालन न करता वाहन वापरल्यास त्याच्या या कृत्यामुळे कोणासही होणाऱ्या ईजा, दुखापत, हानि अथवा होणारा अपराध किंवा गुन्ह्यांसाठी तो स्वतः चालकासहीत स्वतंत्र व संयुक्तपणे (Jointly & Severely) जबाबदार राहिल.
- (8) चालक प्रवाशांसोबत नेहमी सौजन्याने व नम्रतेने आचरण करील.
- (9) अनुज्ञप्तीधारक शक्य तितक्या जास्त महिला चालकांना नियुक्ती देण्याचे प्रयत्न करील.
- (10) अनुज्ञप्तीधारक चालकांसाठी सुरक्षित वाहन चालन कौशल्य, प्रवाशांशी सौजन्यपूर्ण वागणूकीच्या शिकवण तसेच लैंगिक संवेदीकरण (Gender Sensitization) इत्यादी बाबींचा समावेश असलेले प्रशिक्षण आयोजित करील.
- (11) अनुज्ञप्तीधारक वरीलप्रमाणे वर्षातून किमान एकदा चालकांसाठी उजळणी प्रशिक्षण शिबीर आयोजित करील व अशा शिबीरांचा व्यवस्थित अभिलेख ठेवील.

(12) चालकांच्या शारीरीक तंदुरुस्तीकरीता अनुज्ञप्तीधारक सर्व चालकांची वार्षिक आरोग्य तपासणी करून घेईल.

(13) वाहन चालक रस्त्यावरील प्रवाशांस थेट सेवा देणार नाही.

8. परवाना प्रदान करणे, कालावधी व त्याचे नूतनीकरण.-

- 1) कोणतीही संस्था अथवा कंपनी परवान्याकरीताचा अर्ज, प्रादेशिक परिवहन अधिकारी / उप प्रादेशिक परिवहन अधिकारी यांचे नावे असलेल्या व त्यांचे मुख्यालयाच्या ठिकाणी देय असलेल्या रुपये 1,00,000/- (एक लाख) धनाकर्ष (Demand Draft) अथवा ऑनलाईन पेमेंट स्वरूपात प्रकिया शुल्कासह सादर करेल.
- 2) या नियमाखाली जारी करण्यात आलेला अनुज्ञप्ती जारी केल्यादिनांकापासून 5 वर्षे वैध असेल.
- 3) अनुज्ञप्तीधारकाने या नियमाखालील अटी व शर्तीचे समाधानकारक पालन केल्याचे दिसून आल्यास या नियमाखाली जारी करण्यात आलेला अनुज्ञप्ती पुढील पाच वर्षांकरिता नूतनीकरण केला जाईल. अनुज्ञप्तीचे नूतनीकरण करून घेण्यास इच्छूक असलेल्या अनुज्ञप्तीधारकांनी मूळ अनुज्ञप्तीचा कालावधी साडेचार वर्षे पूर्ण झाल्यावर परंतु अनुज्ञप्तीचा कालावधी संपण्याच्या आधी तीन महिन्यापर्यंत अर्ज सादर करावा.
- 4) या नियमाखाली अनुज्ञप्ती जारी करण्यासाठी अथवा त्याचे नूतनीकरण करण्यासाठी विहित करण्यात आलेल्या कोणत्याही तरतूदीचे अर्जदारांकडून पालन झाले नाही तर त्यास सुनावणीचे संधी देऊन अनुज्ञप्ती प्राधिकारी असा अर्ज नाकारू शकेल.
- 5) या नियमाखाली अनुज्ञप्ती जारी करण्यासाठी अथवा त्याचे नूतनीकरण करण्यासाठी विहित करण्यात आलेल्या सर्व तरतूदीचे पालन होत असल्याबाबत अनुज्ञप्ती प्राधिका-यांचे समाधान झाल्यास अनुज्ञप्ती प्राधिकारी अनुज्ञप्ती जारी करेल अथवा तिचे नूतनीकरण करण्यात येईल.

9. शुल्क.-

(1) मोटार वाहन कायदा 1988 च्या कलम 74 नुसार जारी करण्यात आलेल्या प्रत्येक परवान्याकरीता खालीलप्रमाणे शुल्क आकारण्यात येईल.

१	टॅक्सीचा प्रकार	परवाना शुल्क रु.
1	1400 सीसी पेक्षा कमी इंजिन क्षमता असणाऱ्या टॅक्सी	25,000/-
2	1400 सीसी किंवा त्यापेक्षा जास्त सीसी इंजिनक्षमता असणाऱ्या टॅक्सी	2,61,000/-

(2) फ्लिट टॅक्सी योजना, 2006, फोन फ्लिट टॅक्सी योजना, 2010 व कॉल टॅक्सी योजना, 2010 अंतर्गत परवाना प्राप्त करण्यासाठी अदा केलेले परवाना शुल्क उपरोक्त प्रमाणे विहित केलेल्या परवाना शुल्कातून वजा करण्यात येईल. तसेच नियम (5) 20 प्रमाणे परवाना दिल्याचे गृहीत धरण्यात आलेल्या काळी पिवळी टॅक्सी व कुल कॅब यांना कोणतेही शुल्क देय राहणार नाही.

10. सुरक्षा अनामत.-

या नियमाखाली अनुज्ञप्तीसाठी अर्ज करणारा अर्जदार सदर अनुज्ञप्तीसोबत संलग्न करण्यासाठी प्रति 1,000/- (एक हजार) वाहने किंवा त्याचा भाग यासाठी साडेपाच वर्षाकरिता वैध असणारी रु. 50,00,000/- (रु. पन्नास लाख) ची बँक हमी संबंधित प्रादेशिक परिवहन अधिकारी किंवा उप प्रादेशिक परिवहन अधिकारी यांचे नावे सादर करेल.

11. भाडे. -

या नियमाखाली जारी करण्यात आलेल्या परवान्यावरील वाहनांच्या बाबतीत अनुज्ञप्ती प्राधिकारी भाडेदराची कमाल व किमान मर्यादा वाहन प्रकारानुसार विहित करेल, परंतु 2000

सीसीपेक्षा जास्त इंजिन क्षमता असणाऱ्या वाहनाकरिता अशी मर्यादा विहित करण्यात येणार नाही.

12. संस्थापनेचे वेळापत्रक (Induction Schedule).-

अनुज्ञप्तीधारक पुढे नमूद केल्याप्रमाणे सदर योजनेत वाहने समाविष्ट करील.

(i) परवाना जारी होण्याच्या वेळेस 25 टक्के टॅक्सी.

(ii) परवाना जारी झाल्यानंतर 3 महिन्यांच्या आत 50 टक्के टॅक्सी.

(iii) परवाना जारी झाल्यानंतर 6 महिन्यांच्या आत 75 टक्के टॅक्सी.

(iv) परवाना जारी झाल्यानंतर 9 महिन्यांच्या आत 100 टक्के टॅक्सी.

वरीलप्रमाणे वेळापत्रकाचे पालन न केल्यास अनुज्ञप्तीधारकास दरमहा रु.25,000/- इतका दंड पुढील सहा महिन्यांकरीता लागू राहिल. या कालावधीनंतर विभागाव्दारे जारी करण्यात आलेली अनुज्ञप्ती रद्द केली जाऊ शकते व दिलेली बँक हमी जप्त केली जाऊ शकेल. अनुज्ञप्तीधारक वरील वेळापत्रकानुसार विहित केलेल्या कालावधीत सात दिवसांच्या आत पूर्तता अहवाल सादर करील.

13. अनुज्ञप्ती निलंबन/रद्द करणे.-

(1) अनुज्ञप्ती जारी करणाऱ्या प्राधिकरणाची जर, अनुज्ञप्तीधारकास समक्ष सुनावणीची संधी दिल्यानंतर, असे मत झाले असेल की,

(अ) अनुज्ञप्तीधारक वर नमूद केलेल्या कोणत्याही अटी/शर्तीचे पालन करण्यास असमर्थ ठरला आहे.

(ब) अनुज्ञप्तीधारकाचा एखादा कर्मचारी किंवा चालक कोणत्याही ग्राहकाशी गैरवर्तणूक असभ्य वर्तवणुकीचा दोषी ठरला आहे.

(क) अनुज्ञप्तीधारकाविरुद्धची एखादी तक्रार निःशंकपणे सिध्द झाल्याचे आढळले आहे. तर, अनुज्ञप्ती जारी करणारे प्राधिकरण अनुज्ञप्तीधारकाची अनुज्ञप्ती विशिष्ट कालावधीकरीता निलंबित करू शकेल अथवा कायमची रद्द करू शकेल.

(2) वर काहीही नमूद केले असले तरीही अनुज्ञप्ती जारी करणारे प्राधिकरण एखादया प्रकरणी एखादा अनुज्ञप्ती निलंबित अथवा रद्द करणे आवश्यक असले तरीही आणि जर अनुज्ञप्तीधारक अनुज्ञप्ती प्राधिकरणाने आदेशित केलाला दंड भरण्यास तयार असेल तर अशा प्रसंगी अनुज्ञप्ती जारी करणारे प्राधिकरण अनुज्ञप्ती निलंबित/रद्द करण्याऐवती दंड वसूल करू शकेल.

(3) जेव्हा अनुज्ञप्ती निलंबित अथवा रद्द करण्यात येईल तेव्हा अनुज्ञप्तीधारक सादर अनुज्ञप्ती अनुज्ञप्ती प्राधिकाऱ्याकडे जमा करेल.

14. अपील.-

(1) अनुज्ञप्ती प्राधिकरणाच्या एखादया कोणत्याही आदेशाने व्यथित झालेली व्यक्ती असा आदेश प्राप्त झाल्यापासून 30 दिवसांच्या आत राज्य परिवहन अपिल प्राधिकरण (State Transport Appellate Tribunal) यांचेकडे अपील करू शकेल.

(2) असे अपील अनुज्ञप्ती प्राधिकरणाच्या आदेशातील हरकतींच्या नेमक्या मुद्दयासहीत दोन प्रतीत शासन विनिर्दिष्ट करील अशा शुल्कासहीत सादर केले जाईल.

15. संकिर्ण. -

1) अनुज्ञप्तीधारक -

अ) कार्यालयाची जागा बदलल्यास अनुज्ञप्ती प्राधिका-यास सूचित करेल.

ब) अनुज्ञप्ती प्राधिकारी अथवा त्यांनी प्राधिकृत केलेल्या अधिका-यांना नोंदवहया व अभिलेख तपासण्यासाठी सुयोग्यवेळी उपलब्ध ठेवील.

क) विभागाने वेळोवेळी मागविलेली माहिती/अहवाल वेळेत सादर करील.

ड) आपल्या कार्यालयात अनुज्ञप्ती ठळकपणे प्रदर्शित करील.

इ) सर्व टॅक्सीमध्ये अनुक्रमांकानुसार प्राप्त प्रतिसादांचा (Feedback) अभिलेख तयार ठेवील.

(2) अनुज्ञप्ती प्राधिकरणाच्या लिखित परवानगी शिवाय परवान्याचे हस्तांतरण होणार नाही.

(3) फ्लिट टॅक्सी योजना, 2006, फोन फ्लिट टॅक्सी योजना, 2010 व कॉल टॅक्सी योजना, 2010, अंतर्गत जारी करण्यात आलेली अनुज्ञप्ती चालू ठेवण्यासाठी वर नमूद केलेल्या अटी व शर्ती लागू राहतील.

(4) अनुज्ञप्तीधारक कोणत्याही वेळी तीन महिन्यांची सर्व सूचना देऊन आपला अनुज्ञप्ती परत (Surrender) करू शकेल. अशावेळी अनुज्ञप्ती प्राधिकरण सदर अनुज्ञप्ती रद्द करील. अनुज्ञप्तीधारकाने अनुज्ञप्ती परत करण्याआधी देय असणारी सर्व रक्कम भरली पाहिजे. अन्यथा वाहनाची नोंदणी रद्द समजण्यात येईल व बँक हमी जप्त करण्यात येईल.

(5) अनुज्ञप्तीधारकाने त्याची अनुज्ञप्ती परत केल्यानंतर अथवा रद्द केल्यानंतर त्याच्याकडे संलग्न असणाऱ्या परवाना धारकांना अॅपआधारित सिटी टॅक्सी परवाना असणा-या टॅक्सी अन्य अनुज्ञप्तीधारकाकडे संलग्न करता येतील अथवा संबंधित नियमाप्रमाणे इतर परवान्यामध्ये परावर्तित करता येतील.

(6) अनुज्ञप्तीधारक कायदयाअंतर्गत वेळोवेळी लागू असणाऱ्या विम्याविषयक सर्व तरतुदींचे पालन करील.

(7) अनुज्ञप्तीधारक त्याच्या अनुज्ञप्तीची मुदत वैध असेपर्यंत अशा सर्व कृती, दावे, नुकसान, खर्च, हानि, शुल्क, खटले तसेच कुठल्याही प्रकारच्या आणि पध्दतीच्या अनुज्ञप्ती प्राधिकारी अथवा शासना विरुद्ध मागण्या ज्या की, अनुज्ञप्तीधारकाच्या अथवा त्याच्या प्रतिनिधींच्या किंवा कर्मचाऱ्यांच्या कोणत्याही कृतीतून अथवा सेवेतील त्रुटीतून उद्भवले असतील त्यासाठी अनुज्ञप्ती

प्राधिकारी अथवा शासनास कोणत्याही प्रकारच्या नुकसान भरपाई पासून मुक्त ठेवील आणि कुठल्याही प्रकारची झळ लागू देणार नाही.

(8) समुच्चयक व राज्य शासन यांच्यामधील कुठल्याही प्रकारच्या वादांचे न्यायालयाव्दारे निराकरण करून घेण्यासाठी कार्यक्षेत्र अनुज्ञप्ती प्राधिका-याचे मुख्यालयाचे ठिकाणी असेल.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नांवाने

(प्रकाश साबळे)
शासनाचे उप सचिव